

Implanteerbare Cardioverter Defibrillator (ICD)

Implantatie en vervanging

Wat is een ICD?	2
Wat doet een ICD?	2
Vorbereiding voor de opname	3
Opname	3
Vorbereiding implantatie	4
De implantatie	4
Na de implantatie	5
Weer naar huis	6
Nazorg na de implantatie	6
Controles ICD	7
Revalidatie	7
Autorijden	7
Problemen en complicaties	9
Diversen	10
Medische behandelingen	11
ICD vervangen.	11
Bij overlijden	11

U krijgt binnenkort een ICD in het Frisius Medisch Centrum in Leeuwarden. In deze folder geven we u meer informatie.

Wat is een ICD?

ICD is een afkorting voor 'Implantable Cardioverter-defibrillator device' of in het Nederlands 'inwendige defibrillator'. Een ICD is een apparaatje dat in uw lichaam geplaatst wordt, net onder het sleutelbeen.

De volgende patiënten komen in aanmerking voor een ICD:

- Patiënten die een verhoogde kans hebben op het krijgen van levensbedreigende kamerritmestoornissen
- Patiënten die eerder met succes gereanimeerd zijn vanwege kamerritmestoornissen

2

Uw cardioloog of de Physician Assistant heeft met u besproken waarom een ICD bij u nodig is. Heeft u hier vragen over? Stel deze dan aan de ICD-cardioloog of ICD-verpleegkundige.

Wat doet een ICD?

De ICD herkent levensbedreigende ritmestoornissen vanuit de hartkamers en doet daar meteen iets aan. Dit kan op twee manieren:

- De ICD kan een kamerritmestoornis 'overstimuleren'. Dit wil zeggen dat de ICD tijdelijk de hartslag versnelt en het hartritme als het ware over neemt om zo de kamerritmestoornis te stoppen
- De ICD kan een elektrische schok afgeven om het hartritme te herstellen

De ICD heeft verder altijd een ingebouwde pacemakerfunctie. Wanneer uw hartslag te langzaam gaat, zal de ICD uw hart stimuleren.

In sommige gevallen wordt er een extra pacemaker draad geplaatst; dit heet een biventriculaire pacemaker met een ICD functie (CRT-D). Het blijft daarmee een apparaat met een extra functie.

Voorbereiding voor de opname

Wilt u het volgende meenemen naar het ziekenhuis:

- Spullen voor de overnachtingen zoals nachtkleding en toiletspullen
- Sokken (in verband met lage temperatuur behandelkamer • Uw medicijnen
- Gebruikt u bloedverduunners? De cardioloog bespreekt dit met u

Opname

U wordt één dag voor de implantatie opgenomen op de verpleegafdeling cardiologie (P of R) van het Frisius MC. U krijgt die dag een aantal onderzoeken:

- Bloedafname
- Hartfilmpje
- Infuusnaald
- Opnamegesprek met de zaalarts. Deze doet ook een lichamelijk onderzoek.
- De ICD-verpleegkundige komt langs. Hij/zij zal u uitleg geven over de procedure.

Voor de ingreep is het noodzakelijk dat u nuchter bent. Dit houdt in dat u vanaf een bepaald tijdstip niet meer mag eten, drinken of roken. De informatie hierover krijgt u van de anesthesioloog. Wordt u in de middag geholpen, dan mag u in de ochtend nog een licht ontbijt hebben.

Vorbereiding implantatie

Als u in de ochtend geholpen wordt, dan wordt u op tijd gewekt. U kunt zich wassen en krijgt hierna een operatiejasje aan. Uw eigen medicijnen kunt u innemen, behalve eventuele plasmedicatie en bloedverdunners. Ongeveer een half uur voor de ingreep krijgt u een rustgevend tabletje en antibiotica via het infuus. De antibiotica is nodig om risico op infectie van de wond zo klein mogelijk te houden. Als het uw beurt is wordt u naar de hartcatheterisatiekamer gebracht.

De implantatie

Het plaatsten van de ICD vindt plaats op de hartkatheterisatiekamer (HCK). Daar zijn veel personen om de implantatie zo goed en zo veilig mogelijk uit te voeren:

- Cardioloog
- HC-laboranten
- ICD technicus
- Eventueel een anesthesioloog en/of anesthesiemedewerker.

Algemeen

Meestal wordt de ICD onder het linker sleutelbeen geplaatst. Soms wordt de ICD rechts geplaatst. Tijdens de intake wordt dit bepaald. Vanuit de ICD komen één, twee of drie draden. Het aantal draden hangt af van de reden waarom u de ICD krijgt.

De procedure

U komt op een tafel te liggen. De operatieplek wordt (indien nodig) geschoren en daarna gedesinfecteerd. U krijgt vervolgens een steriel laken over u heen. De cardioloog brengt de verdoving toe. De ingreep wordt gedaan onder plaatselijke verdoving. Houdt u wel veel pijn? Dan kan er ook via het infuus pijnstilling toegediend worden. De cardioloog begint met het plaatsen van de draden in het hart.

Als de draden op de juiste plek liggen zullen deze worden doorgemeten, zijn ze goed dan hecht de cardioloog de draden vast en worden ze in de ICD geschroefd.

De cardioloog plaatst de ICD onder de huid en sluit de wond.

Er zijn gevallen waarbij de anesthesioloog u kortdurend of geheel in slaap brengt. Dat zal dan vooraf met u besproken worden.

De gehele ingreep duurt gemiddeld tussen de één - twee uren. Daarna gaat u naar het observatorium, daar blijft u ongeveer twee uur. Daar zullen ze uw hartritme, bloeddruk en zuurstofgehalte in de gaten houden. Wanneer de controles goed zijn gaat u naar de verpleegafdeling.

Na de implantatie

Op de afdeling krijgt u een telemetrie om zodat uw hartritme bewaakt blijft. De verpleegkundige controleert regelmatig de wond en meet uw temperatuur, hartslag en bloeddruk. Ook zal er een hartfilmpje (ECG) gemaakt worden en krijgt u nog een gift antibiotica.

U mag uit uw bed komen, maar het is belangrijk dat u uw linker arm zoveel mogelijk rust geeft.

De dag na de implantatie komt de ICD-technicus langs voor de laatste controle. Er wordt die dag ook een controle röntgenfoto van uw longen gemaakt. Als alles goed is wordt u van de telemetrie afgekoppeld en mag u naar huis.

U krijgt van de ICD-technicus een ICD-pas. Hierop staat informatie over het type ICD dat bij u geplaatst is.

Zorg dat u die pas altijd bij u draagt. Ook wanneer u op vakantie bent of als u een medische ingreep moet ondergaan. Voor sommige medische ingrepen moet de ICD namelijk tijdelijk worden uitgezet.

Weer naar huis

De eerste zes weken mag de elleboog van de ICD arm niet boven de schouder uitkomen.

U mag geen zware dingen tillen. Het duurt namelijk ongeveer 6 weken voordat de draden goed vastgegroeid zijn en de wond is genezen. Let erop dat u uw schouder wel blijft gebruiken zodat deze soepel blijft. U mag gedurende twee maanden niet autorijden.

De avond na implantatie mag u weer beginnen met bloedverdünners van de trombosedienst. Na twee dagen mag de pleister er af en mag u weer douchen.

6 Nazorg na de implantatie

Twee weken na ontslag wordt er een afspraak gepland met een ICD-verpleegkundige van het ziekenhuis. Eventuele vragen kunt u dan stellen aan de ICD-verpleegkundige. Schrijf deze vragen van tevoren op, zodat u ze niet vergeet. De wond zal tijdens de afspraak ook gecontroleerd worden.

Na ongeveer twee maanden komt u terug naar het ziekenhuis (polikliniek in Leeuwarden) voor de eerste controle bij de ICD-technicus. Ook zal er dan een gesprek met de ICD-cardioloog plaatsvinden. Er vindt dan beoordeling plaats of u weer uw rijbewijs mag aanvragen (zie verderop).

Daarna wordt u elk half jaar bij de ICD-technicus opgeroepen in Leeuwarden voor controle. Als u wilt kunt u dan ook een afspraak krijgen bij de ICD-verpleegkundige indien er nog vragen spelen. Meestal kunnen de verdere controles van de ICD in Nij Smellinghe plaatsvinden. En de gewone controles blijven ook bij de eigen cardioloog in Nij Smellinghe.

Controles ICD

Bij de ICD-controle leest de technicus de ICD uit. Hier kan hij zien of u ritmestoornissen heeft gehad en of de ICD toen gewerkt heeft. Ook meet hij de ICD-draden door en controleert hij de spanning van de batterij.

Revalidatie

Als u weer naar huis gaat komt u in aanmerking voor hartrevalidatie. Tijdens uw opname in Nij Smellinghe zult u hier voor aangemeld worden. Gedurende de hartrevalidatie leert u (weer) te vertrouwen op uw lichaam en proberen we eventuele angsten weg te nemen.

Mocht u een ICD gekregen hebben met drie draden (een biventriculaire ICD), wordt u aangemeld voor een uitgebreidere revalidatie voor patiënten met hartfalen.

Autorijden

Na de implantatie mag u de eerste twee maanden niet autorijden. Als deze periode voorbij is is het onder specifieke voorwaarden wel mogelijk om auto te rijden (voor privégebruik). Dit houdt in dat de ICD minimaal twee maanden geen shock (terecht of onterecht) mag hebben afgegeven. Overstimulatie zonder bewustzijnsverlies mag wel.

De ICD-technicus kan na deze twee maanden een rijbewijsverklaring invullen. Deze verklaring moet dan ook nog ondertekend worden door een cardioloog. Als u deze verklaring heeft kunt u bij het CBR (Centraal Bureau Rijvaardigheid) een nieuw rijbewijs aanvragen.

Moet u voor uw werk weer autorijden, dan moet u ook nog een andere verklaring laten invullen. Voor meer informatie hierover kunt u bij de ICD-verpleegkundige/technicus terecht. Zij weten precies hoe het in zijn werk gaat.

Hoe de procedure in zijn werk gaat:

- Na twee maanden vult de ICD technicus een rijbewijsverklaring in. Hij laat deze tekenen door de cardioloog. Deze verklaring krijgt u mee
- U haalt een 'Eigen verklaring' op bij het gemeentehuis en vult deze in
- Eventueel laat u een 'Werkgeversverklaring' invullen
- U stuurt de formulieren naar het regiokantoor van het CBR
- Na een paar weken krijgt u bericht van het CBR of u wel of niet een nieuw rijbewijs kunt krijgen
- Zo, ja: dan kunt u een nieuw rijbewijs aanvragen bij het gemeentehuis

Meer informatie en de adressen van de regiokantoren kunt u vinden op www.cbr.nl

Problemen en complicaties

Neem tijdens kantooruren contact op met de ICD- verpleegkundige van het Frisius MC te Leeuwarden bij alle acute problemen aan de wond, zoals:

- Roodheid
- Zwelling
- Pijn
- Koorts (boven de 38 gr.)
- Wond blijft vochtig of is open gegaan

Heeft de ICD één shock afgegeven en u voelt zich daarna weer goed? Neem dan binnen 24 uur contact op met het secretariaat cardiologie.

Gebeurt dit buiten kantoortijden of in het weekend? Neem dan contact op met de dienstdoende cardioloog via het algemene telefoonnummer van het Frisius MC: 058-286 66 66.

Voelt u zich na die shock niet goed? Of heeft de ICD meerdere shocks afgegeven? Kom dan zo snel mogelijk naar de SEH van het Frisius MC met een ambulance door 112 te bellen. **Ga nooit zelf rijden!**

Als u piepsignalen uit de ICD hoort moet u contact opnemen met het secretariaat cardiologie. Hiervoor geldt dat u buiten kantoortijden kunt wachten tot de volgende ochtend of maandagochtend.

Zoals bij alle medische behandelingen zijn aan de implantatie ook risico's en complicaties verbonden zoals:

- Bloeduitstortingen van de huid op de plek van de ICD
- Bloeding in het onderliggend weefsel
- Infectie van de wond

Diversen

Reizen

U kunt met een ICD gerust naar het buitenland reizen, neem wel altijd uw ICD pas mee. Zo kan elke hulpverlener overal ter wereld weten dat u een ICD heeft en van welk merk.

Storing door straling

Elektromagnetische stralen van buitenaf kunnen de werking van de ICD verstoren. Dit heet interferentie. De ICD kan dan een verkeerde werken.

Over het algemeen kunt u gewoon huishoudelijke apparaten gebruiken. Er is minder kans op interferentie als de ICD verder van het elektrische apparaat af zit:

- Inductiekookplaat minimaal 30 cm afstand
- Mobiele telefoon minimaal 15 cm afstand
- Bel met uw telefoon aan het oor waar de ICD niet zit
- Bewaar de telefoon niet in het borstzakje dat boven de ICD zit

Beveiligingspoortjes in winkels/luchthavens.

Er zal geen interferentie optreden wanneer u door de diefstalpreventie poortjes loopt.

Medische behandelingen

Het is belangrijk dat u bij bepaalde medische of tandheelkundige behandeling meldt dat u een ICD-drager bent.

U kunt geen MRI-scan ondergaan. Uw ICD kan namelijk ernstig beschadigen door het krachtige magnetisch veld dat optreedt bij dit onderzoek.

ICD vervangen.

Gemiddeld na een paar jaar moet de batterij van de ICD vervangen worden.

Bij overlijden

Mocht u in de laatste levensfase zijn gekomen, dan kan met uw huisarts of behandelend arts besproken worden of het wenselijk is om de ICD uit te laten zetten. In geval van overlijden zal de ICD verwijderd worden door de begrafenisondernemer, dit is wettelijk verplicht.

